

ЖИВ-БУВ СОЛТИС...

Ім'я мого покійного сусіда Якіма Ткачука добре відоме поміж наших старожилів. І перше всього через те, що польської доби він обіймав посаду солтиса Садового, що, ясна річ, багато до чого зобов'язувало.

Приміром, дбаючи, аби селянам було зручніше ходити, Яким побудував на головній вулиці Кутлянці на великий міст через річку Відтак тут викопали ставок і запланували влаштувати шлюзу. Але розпочалась Друга світова війна, і Польща припинила своє існування, а разом з нею і всі благі задуми.

Під час німецької окупації люди розібрали моста на дрова. Пізніше, вже за радянської влади, перехід через річку так ніхто і не влаштував. Тож вози, запряжені кіньми, переїжджають воду вбрід, а люди дістаються другого берега через кладочку.

А ще сільський солтис встановив у центрі Садового водяну помпу-колонку. Це було дуже доречно, позаяк село тоді мало лише 6 колодязів і одну криницю, якою володів місцевий пан Лукомський.

Та, безумовно, головна заслуга Ткачука в тому, що він організував у Садовому першу професійну пожежну команду. Як це сталося? Передусім побудували гараж, біля якого розмістилася чергова частина. Щоночі сільські вогнеборці (а їх називали тоді «стражаками») пильнували округу, аби, не дай, Боже, щось десь не спалахнуло. Кожен мав військову уніформу. Це, до слова, добре видно і на знімку, який

зробив відомий у куці фотомайстер Левко Тивончук близько 65 літ тому. Під час пошуку цієї карточки я обійшов усі садівські хати, що не згоріли у війну, але її ні в кого не було. І лиш онука солтиса Євгенія Ткачук дала мені зазначене фото.

На запитання, як така реліквія змогла зберегтися, адже і дім Ткачуків згорів, жінка відповіла наступне. Коли її батька Степана мобілізували в УПА, то це фото він забрав і завше носив при собі. Коли ж на наші терени вступила Червона армія, солтис Ткачук та його сини Дмитро і Степан пішли на фронт. Останній знову взяв карточку з собою і пройшов з нею до кінця Великої Вітчизняної.

По війні, слава Богу, всі повернулися додому живі й здорові. Після зведення на місці спаленої нової хати знімок перекочував туди і провисів на стіні майже півстоліття.

Дивляючись у фото з такою незвичайною історією, відразу впізнаю солтиса Якіма Ткачука, який сидить у першому ряду посередині з орденом на грудях. Справа від Якіма — командир стражаків Юрій Бойчук. Він, до речі, казав, що тут зняті не всі садівські пожежні.

Доречно згадати і такий випадок. Десь у 1937 чи 1938 році, коли у Йосипа Семенюка з Жалянки народився черговий, сьомий син, з Рівного приїхав керівник повіту, аби охрестити маля за давньою польською традицією, що передбачала робити це саме з сьомою дитиною чоловічої статі. Як хрещений батько староста привіз масу под-

арунків, зокрема дитячу коляску.

Ясна річ, зійшлося багато людей. Солтис зустрів повітового начальника перед вишикуваними стражаками, а згаданий вище Юрій Бойчук доповідав старості по-польському:

— Єстен чтири гаки, два бусаки. Єден зламани, стівакви німа на бондзе!

У перекладі це означало, зокрема, що помпи у пожежних на той момент не було. Однак таке тривало недовго: після розмови зі старостою стражаки отримали нового насоса, що базувався на возі з прилаштованою великою діжкою для води.

На жаль, солтис Яким Ткачук полишив цей світ зарано. За ним пішов і син Дмитро: ділося взнаки перебування на фронті. Пам'ятаю, виступаючи в клубі на День Перемоги, останній схвилювано малював картину одного з боїв. Тоді на німців піднявся весь батальйон, від якого відтак лишилось тільки троє чоловік, в тому числі й поранений Дмитро Ткачук. Поряд з ним, лежачим, прогуркотів танк, намотуючи на гусениці тіла полеглих. На щастя, Дмитра це страхіття не зачепило, але після бою вся його голова вкрилася сивиною...

А от Степан Ткачук помер відносно недавно. За день до його смерті цей світ полишила дружина Олександра. Тож ховали їх разом...

Яким ОРЕЛ,
громадський
кореспондент
«Рідного краю».

